

Република Србија

РЕПУБЛИЧКИ ЗАВОД ЗА СТАТИСТИКУ

03 Број:

Датум: 18.1.2024.

Б е о г р а д

Порталу Медија центар и Danas.rs

Предмет: Реаговање на текст „Хлеба и игара – српски ЕКСПО“, аутора Мијата Лакићевића, који је објављен на порталу Медија центра, 11. јануара 2024, и порталу Danas.rs, 18. јануара 2024. у рубрици Лични ставови.

Заиста је невероватно да се, по ко зна који пут, од стране економиста и економских новинара изнова могу чути теорије завере о „вештачком надувавању БДП-а“ или „лажном расту БДП-а“ тј. да се путем надувавања цена грађевинских радова за јавне инфраструктурне пројекте од стране власти вештачки „надувава“ или „прецењује“ БДП. У више наврата сам био принуђен да ову бесмислену политикантску мантру побијам, мислећи да нико озбиљан више неће посезати за њом, макар након окончања изборних циклуса. Али ето, поново сам принуђен да реагујем на ову врсту дезинформација и теорија завере – овога пута из пера г. Мијата Лакићевића.

Да поновим оно што сам већ више пута рекао: Теорија завере о „пренадуваном БДП-у“ је просто последица непознавања методологије система националних рачуна и обрачуна БДП-а који се обрачунава по међународно утврђеним стандардима и формулама. „Надувавање“ БДП-а на начин на који г. Лакићевић покушава да нам објасни једноставно је – немогуће. Наиме, уколико је произвођач добара и услуга, без обзира да ли је реч о трговцу на пијаци, занатлији, новинару (као што је г. Лакићевић) или грађевинцу, успео да у реалној трансакцији бољим уговарањем цене, за себе оствари већи износ марже и добитка – не значи да је утицао на „надувавање“ БДП-а. Исто као што БДП Русије или Саудијске Арабије није „лажан“, прецењен или „надуван“ због раста цена гаса и нафте. Такође, могли бисмо, ако бисмо следили „логику“ г. Лакићевића да говоримо и „издуваности“ или потцењености БДП-а зато што ЕПС и друга јавна предузећа своје производе и услуге продају испод некакве „реалне“ тржишне цене и „међународних стандарда ефикасности“.

Да читаоцима, и г. Лакићевићу, појасним и разлику између номиналног и реалног раста БДП-а коју он, опет спинујући неку теорију завере, безразложно мистификује. Номинални раст је, просто речено, збир реалне стопе раста економске активности (реалне стопе раста) и стопе инфлације – и тако је у свакој земљи – и у зависности од висине стопе инфлације биће већа или мања разлика између номиналног и реалног БДП-а из којег су елиминисани ефекти раста цена. Дакле, никакве мистерије и завере ту нема и зато свака национална статистичка институција објављује како номинални БДП тако и реални БДП исказан у ценама претходне године, како би се сагледали ефекти инфлације на номинални раст, односно како би се приказао реални раст привреде. Када је реч о обрачуну реалне стопе раста БДП-а и грађевинарства као делатности, реалне стопе раста у грађевинарству се управо обрачунавају тако да се елиминише могућност онога о чему г. Лакићевић говори – то мистериозно „прецењивање БДП-а“. Стопе реалног раста делатности грађевинарства се обрачунавају на основу реалних, физичких показатеља (изграђени квадратни метри и километри) а вредност грађевинских радова које обрачунава статистика обухвата само

трошкове изградње (материјал, трошкове радне снаге и остале директне трошкове градње), не и профитну маргину у којој се једино може крити то „надувавање“ цене о којој говори г. Лаићевић. Самим тим, елиминацијом овог елемента (профитне маргине) из обрачуна вредности грађевинских радова и индекса реалног раста грађевинарства, методолошки је искључена могућност вештачког надувавања реалног раста – како грађевенске индустрије тако и БДП-а.

Увек се може говорити о оправданости и ефективности јавних инвестиција и њиховој одрживости, о јавним набавкама и другим добро познатим проблемима ефикасности државе као послодавца и инвестотора, али када би поменуте „сумњиве“ инвестиције и поменуте паушалне и непоткрепљене цифре и проценти „подмазивања“ заиста постојали у магнитуди о којој говори г. Лакићевић то би неминовно оставило тешке и очевидне последице у виду раста буџетског дефицита, јавног дуга и у проблемима са наплатом пореских прихода који не би били праћени растом реалног БДП-а. То се, већ годинама уназад, од како се ова индигниозна теорија о „вештачком надувавању БДП-а“ јавља, нити јесте остварило и, наравно – нити ће. Увек ће, као и у свакој земљи, постојати примери корупције и нерационалног трошења државног новца, „подмазивања“, промашених инвестиција и пројеката, али и у Србији, као и већини европских земаља, под стриктним фискалним мониторингом ММФ-а и ЕУ, реч је о ексцесима које, наравно, не треба игнорисати, али које материјално значајно не утичу на саму економију и државне финансије.

Инвестиције, страни капитал и раст привреде и зарада грађана су најбоље средство за борбу против корупције јер овом злу одузимају њену основну покретачку снагу и у том смислу, ако желимо да причамо о Експу, он представља гигантску економску и инвестициону шансу Србије коју она не сме пропустити. Чини се да је порука г. Лакићевића да би Србија требало да одустане од овог пројекта зато што постоји ризик и могућност корупције од, како он процењује, 10% „подмазивања“. Испада да би било најбоље да се у Србији не покреће ниједан пројекат, да се не изгради ниједан пут или мост како како бисмо тако искоренили „подмазивање“ и корупцију или, не дај Боже, то „надувавање БДП-а“ којим се обмањују грађани.

Да закључим, са становишта чисте методологије обрачуна БДП-а, номиналног и реалног, прича о „вештачком надувавању“ и „лажном расту“ по основу јавних инвестиција су јефтина политичка бесмислица и популарна предизборна фикција коју, у недостатку аргумената, идеја и визија, покрећу политички мотивисани економисти и новинари, како би по сваку цену дезавуисали и дискредитовали модел раста установљен 2015. године. Овај модел је продуковао импресиван инвестициони и грађевински бум у Србији који је уз СДИ главна покретачка снага наше привреде и због којег је успела релативно добро да преброди највеће светске економске поремећаје (пандемија, рат у Украјини, ланци снабдевања итд.) и одржава раст своје привреде, отварајући себи нове инвестиционе перспективе и изворе раста какав Експо сигурно јесте.

Директор

Др Миладин Ковачевић